

LONDA

TUNISIA HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

**RIPOTI
YA 2020**

LONDA

TUNISIA HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative

374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria

Email: media@paradigmhq.org

www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Aprili 2021

Ripoti iliyotolewa na Yosr Jouini

Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndongmo, Koliwe Majama, Margaret Nyambura Ndung'u,
Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.

Ubunifu na Luce Concepts

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2021 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

LONDA

TUNISIA HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

YALIYOMO

UTANGULIZI

1

UFIKIAJI WA MTANDAO

1

ATHARI ZA KANUNI ZA

2

COVID-19 KWA HAKI ZA

KIDIJITALI NA UJUMUISHI

FARAGHA NA UFUAMILIAJI

3

UHURU WA KUJIELEZA MTANDAONI

4

SHERIA ZA TAARIFA POTOFU

5

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

6

Asasi za kiraia zinaendelea kufanya kazi ili kuendeleza haki za dijitali na ujumuishi barani Afrika, kuhakikisha njia bora zinapitishwa katika sera na sheria. Ripoti hii inachambua hali ya haki za dijitali na ujumuishi nchini Tunisia, ikichunguza ukiukaji na mapungufu, ikiangazia utumiaji na utekelezwaji wa sera na sheria, ikiangazia hatua muhimu na kutoa mapendekezo kwa mandhari ya dijitali nchini Tunisia. Pamoja na ripoti kutoka nchi 20, toleo hili linaangazia kati ya maswala mengine, pengo la kidijitali lililozidishwa na janga la COVID-19 na kufichua ukiukaji kwenye nyanja tofauti kama vile faragha, ufkiaji wa habari, na uhuru wa kujieleza na msingi wa sheria na sera uliolezezwa vizuri.

Tunisia ni nchi ya Afrika Kaskazini yenye wakazi milioni 11.7.¹ Baada ya kuondolewa madarakani kwa utawala wa kidikteta wa muda mrefu, Tunisia ilianza mabadiliko ya demokrasia mnamo 2011.

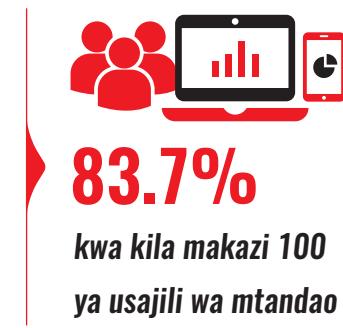
UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAI YA NCHI YA TUNISIA

Kwa muongo mmoja uliopita, nchi hiyo imekuwa ikifanya mageuzi yanayoendelea. Walakini, historia ya udhibiti na kasi ndogo katika kurekebisha mfumo wa sheria, na vile vite vya uchumi, vimeipa changamoto hali ya uhuru na heshima juu ya haki za dijitali.

UFIKIAJI WA MTANDAO

Idadi ya usajili wa mtandao ilifikia 83.7 kwa kila makazi 100 mnamo mwaka 2020.² Kulikuwa na usajili 1,318,103 wa matumizi ya masafa marefu (broadband) kwa Agosti 2020, na karibu waya 917,837, radio 400,205, na satelaiti 61.³ Uwezo wa kipimo data wa kimataifa uliongezeka kutoka 430 Gbps mnamo 2018 hadi 810 Gbps mnamo Juni 2020. Kuanzia Agosti 2020, kulikuwa na zaidi ya usajili wa data milioni 9 nchini, iliyo na takriban usajili 405,501 kwa usajili wa 3G / 4G za USB na 121,005 kwa Usajili wa -mashine kwa mashine (M2M), na mipango ya hesabu za simu kwa ajili ya ukumbusho.⁴

1. The World Bank, "Tunisia," March 23, 2021, <https://data.worldbank.org/country/tunisia>

2. Ministry of communication technologies and digital economy, "Nombre d'abonnements au réseau Internet /100 habitants", <https://www.mtcen.gov.tn/index.php?id=334&L=656>

3. Instance Nationale des Télécommunications, "Suivis des principaux indicateurs du marché de la data fixe en Tunisie [Monitoring of main indicators regarding the fixed data market]," August 2020, http://www.intt.tn/upload/files/TB3_Data-Fixe%20-08_2020.pdf

4. Instance Nationale des Télécommunications, "Suivis des principaux indicateurs du marché de la data mobile en Tunisie [Monitoring of main indicators regarding the mobile data market]," August 2020, http://www.intt.tn/upload/files/TB4_Data-Mobile%20-08_2020.pdf

Kwa madhumuni ya kutoa huduma ya mtandao katika maeneo yenye idadi ndogo ya idadi ya watu, Wizara ya Teknolojia, Habari na Mabadiliko ya Dijitali, baada ya wito wa kitaifa wa zabuni, imemkabidhi mwendeshaji Tunisie Telecom utekelezaji wa utoaji wa huduma ya masafa marefu katika maeneo haya. Utekelezaji wa mradi huo ulifikia 90% mwanzoni mwa 2020. Inatarajiwa kufukia zaidi ya wadau 47 katika magavana 15 na kufaidisha shule 164, vituo vya mwanzo vya afya na wakazi 180,000.⁵

ATHARI ZA KANUNI ZA COVID-19 KWA HAKI ZA KIDIJITALI NA UJUMUISHI

Janga la COVID-19 limekuwa na athari katika sekta ya mawasiliano nchini Tunisia. Athari hii hutafsiri kuwa mabadiliko katika tabia ya watumiaji. Tunisia, kama nchi nyingi ulimwenguni, ilizuia idadi ya watu wakati wa robo ya pili ya 2020. Matumizi ya mtandao yaliongezeka mara tu kufutwa kwa afya kutangazwa mnamo Machi 2020.⁶ Kulingana na takwimu za robo ya pili ya 2020 iliyotolewa na Mawasiliano ya Kitaifa ya Tunisia. Mamlaka, wastani wa matumizi ya kila siku katika ADSL, LTE TDD na data ya rununu kwa mtoaji wa simu ni mtawaliwa 5.8 GB, 4.5 GB na 521 MB, hadi 22.7%, 114.93% na 67.5% ikilinganishwa na robo ya pili ya 2019.⁷ Hii inaweza kuwa kwa sehemu kuelezewa na wafanyakazi wanahama kwenda kufanya kazi kutoka nyumbani, wanafunzi wanaosoma mkondoni, na kuongezeka kwa biashara ya kielektroniki. Kujibu mahitaji ya muunganiko unaokua na mahitaji ya ziada ya trafiki katika

maeneo yenye watu wengi wakati wa karantini, waendeshaji mawasiliano na watoa huduma za mtandao wametumia rasilimali mpya na kutoa mipango maalum ya kuongeza uwezo wao wa upelekaji na kuepusha hatari ya kuzima mtandao.⁸ Wanafunzi walipewa ufikiaji wa bure kwa majukwaa ya elimu.⁹ Walakini, tofauti na vyuo vikuu, shule za umma hazikutoa majukwaa mkondoni kwa wanafunzi kufuata masomo yao na kufanya mitihani yao. Wizara ya Elimu badala yake ilitangaza kozi kwenye runinga ya kitaifa. Uwezekano wa elimu ya mtandaoni kote shulen i hakuweza kutimizwa kwa sababu nyingi, pamoja na mgawanyiko wa dijitali kati ya kaya na mikoa.

Mipango kadhaa, inayotokana na juhudzi za pamoja kati ya serikali, asasi za kiraia na sekta binafsi zimezinduliwa tangu kuanza kwa janga hilo ili kuziba mgawanyiko wa dijitali na kuwapa watoto kutoka familia zenyenye kipato cha chini kompyuta ndogo na muunganisho wa mtandao. Mipango mingine imezingatia ujenzi wa rasilimali ili kusasisha raia juu ya uenezaji wa virusi, katika juhudzi za kuhakikisha haki ya raia kupata habari. Kwa mfano, covid-19.tn, bandari inayopatikana kwa mkondoni, hutoa sasisho za hivi punde na huwaarifu raia kuhusu dalili za COVID-19.¹⁰ Kwa kumbukumbu, mnamo Machi 2016, Tunisia ilipitisha sheria ya msingi juu ya haki ya kupata habari. Sheria inahakikisha upatikanaji wa habari inayoshikiliwa na vyombo vya serikali pamoja na wizara, urais, NGOs zilizofadhiliwa na umma, bunge, manispaa za mitaa, benki kuu na vyombo vya katiba.

5. Ministry of communication technologies and digital economy, "Core list of ICT indicators Country: Tunisia Core indicators on access to, and use of, ICT by households and individuals," June 2020, https://www.mtcen.gov.tn/index.php?id=119&L=hcdqjoicun&tx_ttnews%5Btt_news%5D=4049&cHash=11d45942db63b2d23cb217987770dd1b

6. Tunisian Press Agency, Le confinement à domicile pendant 14 jours est obligatoire pour tous les arrivants en Tunisie sans exception (Chokri Hamouda), March 13, 2020, <https://www.tap.info.tn/fr/Portail-Soci%C3%A9t%C3%A9/C3%A9conomie/12435492-le-confinement-%C3%A0>

7. Instance Nationale des Télécommunications, "Carnet Trimestriel", August 2020, [http://www.intt.tn/upload/files/Carnet%20trimestriel%20de%20la%20consommation%20TR2-2020\(3\).pdf](http://www.intt.tn/upload/files/Carnet%20trimestriel%20de%20la%20consommation%20TR2-2020(3).pdf)

8. 'COVID-19 : les opérateurs téléphoniques volent au secours du ministère tunisien de la Santé', <https://thd.tn/covid-19-les-operateurs-telephoniques-volent-au-secours-du-ministere-tunisien-de-la-sante/>

9. 'Arab League launches e-learning site to combat disruption', <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200318110141904>

10. <https://covid-19.tn>

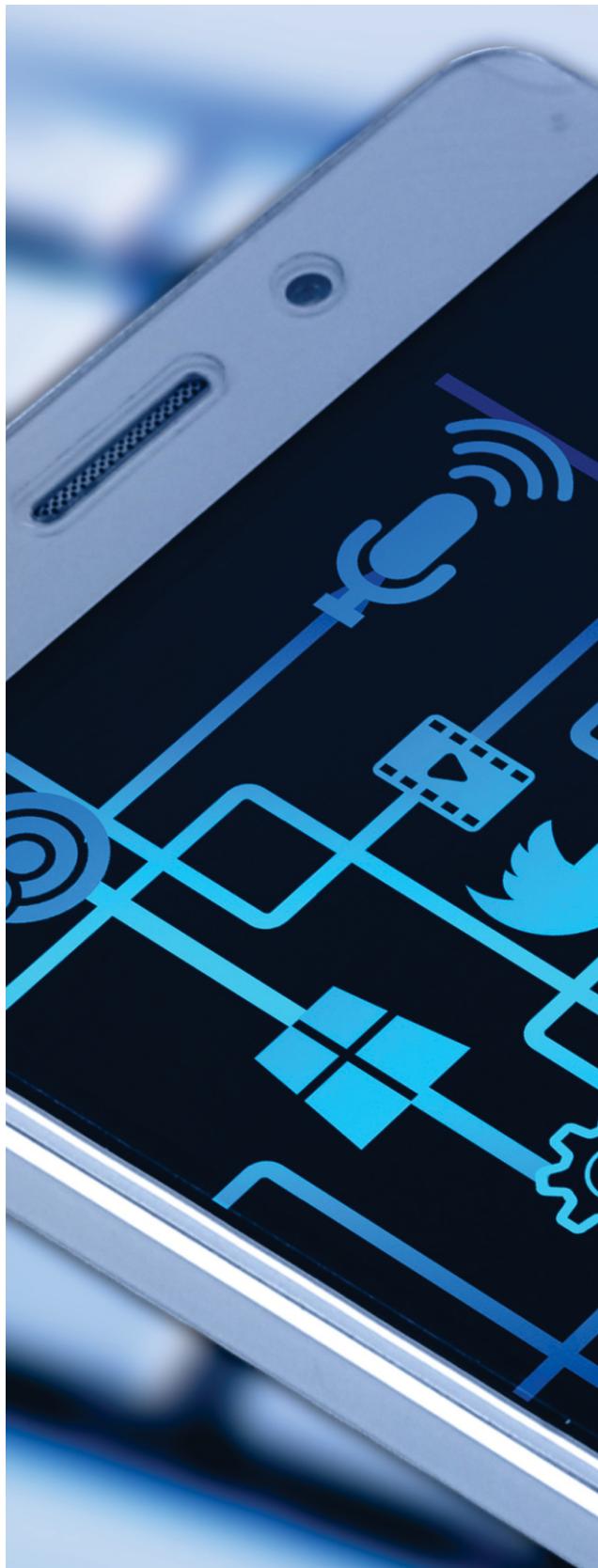
FARAGHA NA UFUATILIAJI

Wizara ya Afya ilizindua utafiti wa bure na bila kujulikana mkondoni unaolenga kuboresha huduma ya wagonjwa na huduma za dharura kwa kuwaacha watumiaji kujibu maswali 12 ya haraka na rahisi.¹¹ Matokeo yalitarajiwaa kusaidia kutambua maeneo ambayo yanahitaji kuingilia kati, haswa kwa uchunguzi wa vipimo.

Kwa utata zaidi, mnamo Juni 2020, Waziri Mkuu pia alithibitisha serikali ilikuwa ikifuatilia harakati za raia bila kujulikana kupitia SIM kadi zao.¹² Wizara ya Mawasiliano na Uchumi wa kidijitali ilitoa taarifa kufafanua kwamba ufuatiliaji huo ulitegemea data ya jumla kutoka kwa simu za rununu kati ya mikoa na mahitaji ya kisheria yanayoheshimiwa kwa utunzaji wa data ya kibinagsi, na kwamba Wizara ilikuwa inashauriana na Mamlaka ya Kitaifa ya Ulinzi wa Takwimu za Kibinagsi. (NAPPD). NAPPD ilitoa taarifa ikithibitisha kwamba imeshauri serikali kuhusu kupelekwa kwa maombi kadhaa ya ufuatiliaji. Kwa muda mrefu kama kutokujulikana kwa watu binagsi kunahakikishwa, programu hiyo haikiuki masharti ya kisheria yanayohusiana na ulinzi wa data ya kibinagsi.¹³

Baadaye, Wizara ya Afya ilitangaza kuitishwa kwa E7mi,¹⁴ programu inayofuatilia mawasiliano inayokusanya nambari za simu za watumiaji na hutumia ishara za Bluetooth na data ya eneo kugundua na kuwatahadharisha watumiaji ambao wanaweza kuwa wamewasiliana na mtu aliyeambukizwa na COVID-19 virusi. Upakuaji wa programu tumizi hii ya rununu haukuwa wa lazima kwa hatua yoyote.

Walakini, Access Now, shirika la haki za dijitali, lili sema kwamba ingawa Mamlaka ya Kitaifa ya Kulinda Takwimu za Kibinafsi ilithibitisha kuwa ombi hilo linatii Sheria ya Tunisia ya Ulindaji wa Data ya 2004, sheria hiyo “imepitwa na wakati na haiangalii teknolojia zilizotengenezwa tangu ilivyokuwa imeandikwa.”¹⁵

14. Tunisia launches virus-tracking app, <https://medicalexpress.com/news/2020-05-tunisia-virus-tracking-app.html>

15. Access Now, "COVID-19 contact-tracing apps in MENA: a privacy nightmare", June 18, 2020, <https://www.accessnow.org/covid-19-contact-tracing-apps-in-mena-a-privacy-nightmare/>

¹³ Access Now, "COVID-19 contact tracing apps are a privacy nightmare," June 16, 2020, <https://www.accessnow.org/covid-19-contact-tracing-apps-are-a-privacy-nightmare/>

“

Wizara ya Afya ilizindua utafiti wa bure na bila kujulikana mkondoni unaolenga kuboresha huduma ya wagonjwa na huduma za dharura kwa kuwaacha watumiaji kujibu maswali 12 ya haraka na rahisi.

Sheria ya sasa ya Ulinzi wa Data sio maandishi pekee ya kisheria yanayokosolewa na jamii ya haki za dijitali. Katiba ya 2014 iliyoidhinishwa kufuatia mapinduzi ya 2011 ilipongezwa sana kwa kuhakikisha haki ya faragha na ulinzi wa data ya kibinagsi; haki ya kupata habari na mitando ya mawasiliano; na haki ya kujieleza huru na uhuru wa vyombo vya habari. Walakini, maandishi hayo yana lugha isiyoeleweka inayoipa serikali jukumu la “kulinda takatifu”, ambayo inaweza kuwa kizuizi cha kikatibajuu ya uhuru wa mtandao.¹⁶

UHURU WA KUJIELEZA MTANDAOXI

Maandishi ya kisheria ambayo yamekosolewa kwa kuzuia uhuru bado ni hatari kwa kukosekana kwa Mahakama ya kikatiba. Kufikia sasa, Mabunge

mawili yameshindwa kuanzisha Mahakama ya Kikatiba iliyoamriwa ambayo washtakiwa wanaweza kukata rufaa wanapokabiliwa na mashtaka chini ya sheria za kikatiba.

Kwa mfano, Kifungu cha 86 cha Kanuni ya Mawasiliano ya Simu kinasema kwamba mtu ye yeyote anayepatikana na hatia ya “kutumia mitando ya mawasiliano ya umma kutukana au kusumbua wengine” anaweza kukaa gerezani hadi miaka miwili na anaweza kupigwa faini hadi dinari 1000.¹⁷ Kulingana na nakala hiyo na zingine kwenye sheria ndogo ya Adhabu ya Tunisia,¹⁸ mnamo Novemba 2020, Wajdi Mahouachi, mwanablogu, alihukumiwa kifungo cha miaka miwili gerezani na Mahakama ya Mwanzo ya Tunis kwa kuchapisha video kwenye Facebook ambayo ilishutumu mwendesha mashtaka wa umma wa Tunis

16. Constitute Project, “Tunisia’s Constitution of 2014,” August 13, 2019, Translation by UNDP, https://www.constituteproject.org/constitution/Tunisia_2014.pdf

17. Tunisian Telecommunication Code, http://www.legislation.tn/fr/affich-code/Code-des-T%C3%A9l%C3%AAcommunications_116

18. Tunisian Penal Code, <http://www.legislation.tn/sites/default/files/codes/Penal.pdf>

kushindwa kukamata na kufungua uchunguzi dhidi ya mhubiri mwenye msimamo mkali.¹⁹

Kati ya Aprili na Mei 2020, wanablogu Hajar Awadi na Anis Mabrouki walikamatwa na kushtakiwa kwa makosa ikiwa ni pamoja na “kumtukana mtumishi wa serikali” na “kusababisha kelele na usumbufu kwa umma” chini ya Ibara ya 125 na 316, mtawaliwa, ya Sheria ya Makosa na Adhabu. Wote wawili walikuwa wamechapisha video kwenye Facebook wakikosoa ujisadi wa serikali na utunzaji mbaya wa mambo ya shida ya kiafya. Mabrouki aliachiliwa huru, lakini Awada na mjomba wake wote walihukumiwa kifungo cha siku 75 kilichosimamishwa.²⁰

Mnamo Julai 2020, Mahakama ya Mwanzo huko Tunis ilimhukumu mwanablogu mwengine “kuchochea chuki kati ya dini kwa njia ya uhasama au vurugu” chini ya Ibara ya 52 na 53 ya Kanuni ya Waandishi wa Habari ya Tunisia, kwa kushiriki barua ya Facebook ya maandishi ambayo yanaiga aya kutoka kwa Quran kuchekesha hali ya COVID-19. Alihukumiwa miezi sita gerezani na kuamriwa

kulipa faini ya \$ 700 kwa wadhifa huo.²¹

Mashirika ya haki za binadamu, pamoja na Amnesty international na Human Rights Watch, yametoa tahadhari kuhusu kukamatwa kwa watu mara kwa mara ambayo inaweza kusababisha ukandamizaji zaidi na kujidhibiti.

SHERIA ZA TAARIFA POTOFOU

Mwanzoni mwa janga la Korona katika kipindi cha masika 2020, rasimu ya sheria ya kupambana na habari ambazo zilipendekezwa na mbunge zilikumbwa na mshtuko, na kusababisha kujitoa kwake siku moja baadaye. Muswada huo ultaka kuhalalisha “kufichuliwa kwa hotuba yoyote ya uwongo au inayotiliwa shaka kati ya watumiaji wa mitando ya mawasiliano na majukwaa ya media ya kijamii, ambayo inaweza kuwa matusi kwa watu, vikundi au taasisi.” Kulingana na vikundi vya kijamii, ilionekana kama tishio la moja kwa moja kwa uhuru wa kujieleza na, kwa kuwa inatumia lugha isiyoeleweka, inaweza kutumika kunyamazisha wanaharakati mtandaoni.²²

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Matokeo yaliyowasilishwa katika ripoti hii yanathibitisha changamoto zinazoendelea Tunisia katika kuhakikisha ulinzi wa haki za dijitali. Wakati 2020 ikiwa ni kumbukumbu ya miaka kumi ya ghasia ambayo iliondoa utawala wa miaka 23 wa rais wa kidemokrasia, nafasi ya dijitali ya Tunisia inatoa uwanja kwa raia kutoa maoni yao juu ya siasa na jamii na kuziwajibisha serikali. Kwa hivyo, ni muhimu kufanya maendeleo zaidi katika kurekebisha mfumo wa sheria na pia kupeleka juhudini zaidi kupunguza mgawanyiko wa kidijitali kwa mtandao wazi wa umoja huko Tunisia.

19. Human Rights Watch, “Tunisia: Harsh Sentence Against Blogger”, November 24, 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/11/24/tunisia-harsh-sentence-against-blogger>

20. Amnesty International, “Criminal Prosecutions of Online Speech”, <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1335186/download>

21. Amnesty International, “Tunisia: Blogger Emna Chargui sentenced to six months in prison for social media post”, July 15, 2020,

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/07/tunisia-blogger-emna-chargui-sentenced-to-six-months-in-prison-for-social-media-post/>

22. Accessnow, “Tunisia’s Parliament on COVID-19: an initiative to fight disinformation or an opportunity to violate fundamental rights?”, April 1, 2020, <https://www.accessnow.org/tunisia-parliament-on-covid-19-an-initiative-to-fight-disinformation-or-an-opportunity-to-violate-fundamental-rights/>

LONDA

TUNISIA HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

PARADIGM
INITIATIVE

Paradigm Initiative

374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria

Email: media@paradigmhq.org

www.paradigmhq.org